

DALTONWERKBOEK

INHOUDSOPGAVE DALTONWERKBOEK

1. INLEIDING	3
2. VOORGESCHIEDENIS	4
3. RELATIE MET ANDERE BELEIDSSTUKKEN EN PUBLICATIES.....	5
3.1. HET SCHOOLPLAN.....	5
3.2. DE SCHOOLGIDS, DE INFOKALENDER, DE NIEUWSBRIEF EN DE SCHOOLKRANT	5
4. DALTONONDERWIJS; EEN BEWUSTE KEUZE.....	6
4.1 VISIE: DE SLEUTEL; DALTON	6
4.2 VORM VAN HET ONDERWIJS: DE 3 DALTONPRINCIPES.....	6
4.3 DE 3 DALTONASPECTEN IN DE DALTONDRIEHOEK.....	7
4.3.1 <i>Vrijheid (in verantwoordelijkheid) op De Sleutel</i>	7
4.3.2 <i>Zelfstandigheid op De Sleutel</i>	8
4.3.3 <i>Samenwerking op De Sleutel</i>	9
4.4. AANBOD VAN HET ONDERWIJS.....	10
4.4.1 <i>Leerinhouden</i>	10
4.4.2 <i>Opvoedingsstijl</i>	11
4.4.3 <i>Groeperingsvormen</i>	11
4.4.4 <i>Werkvormen</i>	11
4.5. DE ROL VAN DE LEERKRACHT	12
4.6. HET TEAM	13
4.7. KWALITEITZORG DALTON.....	13
4.8. DE SLEUTEL IN TREFWOORDEN	14
5. DALTON IN DE DAGELIJKSE PRAKTIJK VAN OBS DE SLEUTEL.....	15
5.1 VRIJHEID IN VERANTWOORDELIJKHEID.....	15
5.2 ZELFSTANDIGHEID	15
5.3 SAMENWERKEN.....	17
5.4 DAGKLEUREN.....	19
5.5 DAGRITMEKAARTEN	20
5.6 SYMBOLEN	21
5.7 DE TAAK	22
5.8 TAKENBORD KLEUTERGROEPEN	26
5.9 (ZELF-)CORRECTIE.....	27
5.10 KEUZEWERK, INBRENG LEERLINGEN EN MEERVOUDIGE INTELLIGENTIE	28
5.11 UITGESTELDE AANDACHT	34
5.12 MATERIALEN	34
5.13 WERKPLEKKEN.....	35
6. INFORMATIE EN RAPPORTAGE	36
7. VERDERE ONTWIKKELINGEN.....	38
BIJLAGEN.....	42

1. INLEIDING

Met dit Daltonwerkboek worden twee doelstellingen nagestreefd:

1. We willen concreet laten zien op welke wijze we op obs De Sleutel vorm geven aan het Daltononderwijs.
2. Ook willen we aangeven welke ontwikkelingen we de komende jaren willen doorlopen om het Daltononderwijs nog beter vorm te geven.

Dit betekent, dat dit beleidsplan niet een theoretisch boekwerk is, maar een praktische gids die duidelijkheid biedt over de manier van werken op onze school en er voor moet zorgen dat de gemaakte afspraken ook na verloop van tijd nog steeds voor iedereen, ook voor bijvoorbeeld nieuwe collega's, duidelijk zijn.

Daarmee moet niet de indruk gewekt worden dat dit een statisch document is, waar nooit meer naar omgekeken wordt. Het tegenovergestelde is het geval. Dit document is een weergave van de wijze waarop het onderwijs op een bepaald moment wordt gegeven. Omdat het onderwijs zich ontwikkelt, wordt ook dit Daltonwerkboek jaarlijks geëvalueerd en waar nodig bijgewerkt.

Als bijlagen zijn toegevoegd:

- Kijkwijzer
- Leerroute
- Takenbrieven groep 3 t/m 8
- Paraaf Medezeggenschapsraad

Ik hoop dat iedereen dit document met interesse zal lezen.

Een woord van dank gaat uit naar de collega's die dit Daltonwerkboek hebben gelezen en hebben voorzien van kritische kanttekeningen. Dit geldt ook voor Kees Stormink en Hans Wolthuis.

Gerrit Dijkerman, Daltoncoördinator.

December 2008

November 2009

Juni 2010

Oktober 2010

2. VOORGESCHIEDENIS

De Sleutel is gesticht in 1969. Ook toen werkten wij al als vernieuwingschool en dus aan de verbetering van de kwaliteit van het onderwijs. Langzaam is de school toegegroeid naar de toepassing van de Daltonprincipes.

In 1987 startte het gehele onderwijsteam met een scholing in het Daltononderwijs. In 1991 verkreeg de school de officiële erkenning van de Nederlandse DaltonVereniging. Alle leerkrachten zijn gecertificeerd. De laatste visitatie vond plaats in november 2009. De licentie is toen voor 2 jaar verlengd.

3. RELATIE MET ANDERE BELEIDSSTUKKEN EN PUBLICATIES

3.1. Het schoolplan

Iedere Nederlandse school voor Primair Onderwijs heeft een Schoolplan, waarin uitgebreid wordt verwoord hoe er wordt gewerkt, waarom er zo wordt gewerkt, welke materialen daarbij worden gebruikt en wat de ontwikkelingsplannen voor een periode van vier schooljaren zijn. In het schoolplan 2007-2011 zal ook regelmatig verwezen worden naar dit Daltonbeleidsplan. In het Schoolplan valt onmiddellijk de prominente plek op van het beleidsvoornemen om het daltongehalte van de school op hoog niveau te houden en te versterken.

3.2. De schoolgids, de infokalender, de nieuwsbrief en de schoolkrant

- Het Daltononderwijs van de school komt in de schoolgids aan bod. De schoolgids verschijnt zowel digitaal als in een papieren versie.
- Daarnaast verschijnt er aan het begin van ieder schooljaar een infokalender, met daarin de meest actuele gegevens voor het betreffende schooljaar (jaarkalender, samenstelling van de groepen, adressen en telefoonnummers van o.a. teamleden, gymtijden etc).
- In de maandelijkse Nieuwsbrief naar de ouders wordt een rubriek verzorgd door de Daltoncoördinator en/of directeur, waarin verslag wordt gedaan van actueel Daltonnieuws.
- In de schoolkrant wordt soms ook Daltonnieuws vermeld.
- Op de website van de school - www.obs-desleutel.nl - is steeds het laatste nieuws te vinden.

4. DALTONONDERWIJS; EEN BEWUSTE KEUZE

Daltononderwijs is een manier van omgaan met elkaar, Dalton is een attitude, geen methode. Werken volgens de Daltonprincipes betekent ruimte scheppen en kinderen de vrijheid geven om zelfstandig of samen op een geschikte plek te werken aan basisstof en/of extrawerk en/of keuzewerk en aan hen duidelijk te maken wat het doel van dit leren is.

Obs De Sleutel is een Daltonschool en heeft zich als doel gesteld: "Dagelijks Dalton zijn". Drie principes staan centraal:

- * Vrijheid in verantwoordelijkheid
- * Samenwerking
- * Zelfstandigheid

Deze 3 uitgangspunten geven het onderwijs zodanig vorm, dat elk kind zich prettig kan voelen in de school en daar ook wil leren en zich ontwikkelen. Iedere Daltonschool werkt deze 3 aspecten uit op een manier, die in de eigen situatie en binnen de eigen visie van de school het beste past. De ene school wil toewerken naar een situatie, waarbij kinderen zichzelf volledig sturen (ook Dalton), een andere school kiest vanuit haar visie en situatie voor een meer gedeelde sturing (leerkracht en leerling samen; is ook Dalton). In de Bijlage is te zien waar De Sleutel nu staat en waarheen de school wil.

4.1 Visie: De Sleutel; DALTON

Het Daltononderwijs komt van oorsprong uit de Verenigde Staten. Miss Helen Parkhurst (1877-1974) deed haar eerste ervaringen op in een school waar zij de enige leerkracht was. Hier ontstonden de beginselen van het Daltononderwijs. Rond 1919 kregen de ideeën van Helen Parkhurst vorm. Zij werd directeur van een High School for boys and girls in het plaatsje Dalton in Massachusetts. De opzet is een ononderbroken leerproces voor kinderen te creëren. De manier waarop met kleuters gewerkt wordt, was destijds ook het uitgangspunt van De Sleutel bij het zoeken naar een nieuw onderwijsconcept.

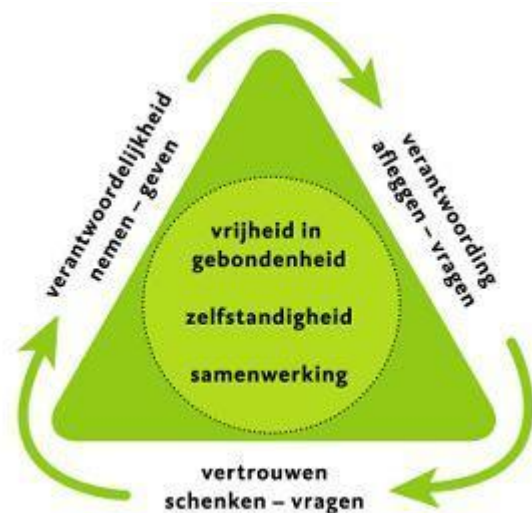
4.2 Vorm van het onderwijs: De 3 Daltonprincipes

Kinderen leren eigen keuzes te maken binnen de kaders die aangegeven worden. Daarbij worden hun mogelijkheden om zelfstandig te handelen zo optimaal mogelijk ontwikkeld. Samenwerking met anderen is een mogelijkheid om een groot scala van uitdagingen (sommigen noemen het ook 'problemen') waarvoor het kind gesteld wordt op te lossen.

Kinderen leren verantwoordelijkheid te nemen, maar ook om anderen verantwoordelijkheid te geven. Kinderen krijgen het vertrouwen, moeten dit ook verdienen en moeten dit ook aan anderen schenken. Kinderen kunnen verantwoording vragen over het handelen van anderen, maar dienen ook verantwoording af te leggen over hun eigen handelen. Het samenwerken is nog sterker vorm gegeven door een teamscholing Coöperatief Leren, waarbij kinderen worden uitgedaagd veelvuldig hun mening te vormen en deze te presenteren. De werkvormen worden zodanig gekozen dat het nemen van eigen verantwoordelijkheid, samenwerking en zelfstandigheid samen komen in de doelstelling "Mensen zonder vrees".

4.3 De 3 Daltonaspecten in de Daltondriehoek

De thema's **vrijheid in verantwoordelijkheid, zelfstandigheid en samenwerken** worden door alle Dalton(basis)scholen onderschreven, maar de uitwerking daarvan gebeurt op elke Daltonschool op een geheel eigen wijze. Rekening houdend met de individuele mogelijkheden van het kind streeft de school ernaar om kinderen zo optimaal mogelijk voor te bereiden op de eisen die de maatschappij aan hen op cognitief, sociaal-emotioneel en creatief gebied stelt. Kinderen dienen aan het einde van de basisschool voldoende toegerust te zijn om de (volgende) stap naar het voortgezet onderwijs te kunnen nemen. Binnen deze thema's is ontwikkeling mogelijk. Waar zijn we nu, waar willen we naar toe? Dit wordt hieronder aangegeven.

4.3.1 Vrijheid (in verantwoordelijkheid) op De Sleutel

Dit uitgangspunt is een belangrijke voorwaarde voor de ontplooiing van ieder kind. In die vrijheid ligt het beroep besloten dat wij doen op het verantwoordelijkheidsgevoel van kinderen ten opzichte van zichzelf en de groep. Daarom is een kind niet volledig vrij om te doen en te laten wat het wil. Er is een duidelijk van te voren vastgestelde grens waarbinnen een kind zich kan bewegen. Vrijheid moet je leren hanteren. Wij stellen dus aan de jongste kinderen andere eisen dan aan kinderen uit de hoogste groepen. Toch hebben alle kinderen in school ruimte nodig om zich te kunnen ontplooiën en verantwoordelijkheid te leren.

De leerkracht is bij het stellen van regels en eisen steeds alert op individuele verschillen tussen kinderen.

Ontwikkelingslijn Verantwoordelijkheid/Vrijheid in verantwoordelijkheid

❖ *Docent-gestuurd:*

Het gaat hierbij nog sterk om leerkracht gestuurd werken. Kinderen dragen slechts weinig verantwoordelijkheid voor hun eigen leerproces. Kinderen mogen de volgorde van taken kiezen. De leerkracht bepaalt de taak.

❖ *Gedeelde sturing:*

Hier is sprake van een vrij breed scala aan mogelijkheden. In een begin van gedeelde sturing gaat het bijvoorbeeld om werkvormen waarbij de leerkracht alternatieven aandraagt, waaruit gekozen kan worden. Er zijn verplichte en keuze onderdelen. In een later stadium volgen dan activiteiten waarbij de leerling in sterke mate keuzemogelijkheden heeft in het bepalen waaraan, hoe en met wie er gewerkt wordt.

❖ *Leerling-gestuurd:*

De leerling is "eigenaar" van het eigen leerproces. De leerling weet wat hij wil leren en neemt voor zijn eigen leerproces het initiatief. De leerkracht is - op afstand - begeleider. De leerling vraagt verantwoording en legt ook zelf verantwoording af over zijn keuzes. Kortom, hij ontwikkelt zich tot een 'democratisch burger'.

Op langere termijn zullen we aan deze ontwikkeling ook een reflectielijn koppelen. Wie weet past daar dan ook een portfolio voor de basisschoolleerling in.

4.3.2. Zelfstandigheid op De Sleutel

Het uitgangspunt zelfstandigheid wordt vorm gegeven door middel van de taak. De taak is een wegwijzer voor de kinderen om zelf aan het werk te gaan. Oplossingen voor problemen moeten zoveel mogelijk zelf gevonden worden. Het leren omgaan met 'uitgestelde aandacht' is belangrijk.

De leerlingen zijn gewend hun werkzaamheden zo in te kleden dat zij langere tijd zelfstandig kunnen werken, zodat de leerkracht leerlingen kan instrueren en stimuleren. Bij de kinderen ontstaat in de loop van hun schooltijd op deze manier een grote mate van zelfstandigheid. Door de kinderen een groter aandeel te geven in hun eigen ontwikkeling, groeit ook het gevoel van verantwoordelijkheid.

Ontwikkelingslijn Zelfstandigheid

Op de bijlage is aangegeven waar De Sleutel nu staat en waar zij naar toe wil.

❖ *Zelfstandig werken:*

Het gaat hierbij om het creëren van situaties waarbij leerlingen leren omgaan met uitgestelde aandacht. Er wordt gewerkt met een teken van zelfstandig werken. De leerkracht hanteert planmatig de principes van zelfstandig leren. Het betreft hier vooral productietaken als het maken van een werkstuk, het afmaken van vooraf opgelegde opgaven. In de onderbouw geldt dit minder of niet.

❖ **Zelfstandig leren:**

De leerling draagt zelf verantwoordelijkheid voor de manier waarop hij kennis verwerft, zijn taken indeelt, hoe hij omgaat met zijn spanningsboog, etc. De taken zelf liggen nog vast.

❖ **Zelfverantwoordelijk leren:**

Het gaat hierbij om leersituaties waarin leerlingen *zelfsturend* bezig zijn. De leerling leert zichzelf al doelen te stellen ten aanzien van ambitieniveau, het gewenste eindresultaat. Hij maakt keuzes over hoe hij de doelen wil bereiken. De leerstof wordt voor het merendeel door de docent aangereikt.

❖ **Zelfsturend leren:**

Het gaat hierbij om situaties waarbij de leerling zelf de inhoud en de werkwijze bepaalt en de vrijheid heeft om initiatieven te nemen, die noodzakelijk zijn voor het eigen leerproces.

4.3.3. Samenwerking op De Sleutel

Wanneer wij het zelfstandig en individueel werken stimuleren, is het mogelijk dat een kind zo in het eigen werk opgaat, dat een kind het totaal, de groep en de school uit het oog verliest. Vandaar dat wij de onderlinge hulp en samenwerking tussen kinderen voortdurend stimuleren. Wij vinden dit een belangrijk uitgangspunt, omdat het aansluit bij de eisen die de maatschappij stelt: samenwerken in teamverband. Structuren van Coöperatief Leren worden regelmatig en structureel in de groepen toegepast. In alle groepen wordt een minimum aan structuren toegepast.

Ontwikkelingslijn samenwerken

❖ **Samenwerken:**

Bij deze activiteit is het samenwerken nog vooral doel en nog geen middel. Het samenwerken is in ontwikkeling. Er is nog geen sprake van taakdifferentiatie. De taak ligt vooraf vast. Sociale doelstellingen staan hierbij centraal.

❖ **Samen leren:**

Het gaat hierbij om het creëren van situaties waarbij leerlingen van en met elkaar leren. De vorm wordt nog sterk gestructureerd door de taak of door de leerkracht.

❖ **Coöperatief leren:**

Het gaat hierbij om open leersituaties waarin leerlingen van en met elkaar leren en/of een bijdrage leveren aan elkaars leerproces. Per bouw is een aantal structuren verdeeld.

❖ **Interactief afhankelijk leren:**

Hier is sprake van interactief, wederzijds afhankelijk leren in groepen. De leerlingen nemen zelf het initiatief om samen te werken. Ze zijn op de hoogte van elkaars expertise en willen elkaars kwaliteiten inzetten om in een gezamenlijk leerproces tot een gemeenschappelijk leerproduct te komen.

De drie Daltonbeginselen moeten in samenhang met elkaar toegepast worden. Daarom kunnen we ook zeggen, dat samenwerken iets geheel anders is dan bij elkaar de antwoorden halen. Kinderen wordt geleerd verantwoordelijk te zijn voor hun werk.

Voor de realisatie van het onderwijs maken wij vanaf groep 3 gebruik van algemeen toegepaste methoden en leermiddelen. De basisstof wordt groepsgebonden aangeboden en een deel in de vorm van dag- en weektaken met gedifferentieerde instructie aan de instructietafel. De taken bieden daarnaast mogelijkheden om herhalings- en verrijksstof te verwerken. Daarnaast hebben alle kinderen de mogelijkheid om eigen keuzes te maken door middel van de keuzetaken binnen taakwerktijd. Het werken met de taken is er tevens op gericht dat kinderen leren hun werk te plannen voor een wat langere periode dan een les. In groep 1 en 2 wordt gewerkt volgens de principes van basisontwikkeling.

De door ons gehanteerde werkwijze biedt de mogelijkheid om te gaan met verschillen tussen leerlingen. Aan alle leerlingen wordt ondersteuning, uitdaging en afwisseling geboden. Door de coöperatieve werkvormen en de pijlers van Dalton wordt aan elke leerling een actieve rol toebedeeld in de diverse processen, w.o. meningsvorming, besluitvorming en presentatie.

4.4. Aanbod van het onderwijs

4.4.1. Leerinhouden

De leerstof wordt op onze school vanaf groep 3 per vak aangeboden. Daarbij wordt in principe de leerlijn gevolgd die door de methode wordt aangegeven. Een belangrijk deel van de leerstof wordt in de vorm van taken aangeboden. Per leerling bestaat de mogelijkheid om de stof zowel qua tempo als qua hoeveelheid gedifferentieerd te verwerken. Uitgangspunt daarbij is dat alle kinderen de basisstof verwerken. In geval van compacten bij het rekenen via het routeboekje is de basisstof ingedikt. Deze kinderen maken aanvullende verrijksstof. Andere leerlingen w.o. rugzakleerlingen krijgen herhalingsstof aangeboden of volgen een eigen leerlijn.

In de kleuterbouw wordt gewerkt aan de hand van thema's, waarbij er samenhang is tussen de verschillende ontwikkelingsgebieden.

4.4.2. Opvoedingsstijl

Op onze school gaan we uit van de mogelijkheden die kinderen hebben. Daarbij proberen we de eigen verantwoordelijkheid van kinderen zo optimaal mogelijk te ontwikkelen en doen we daar nadrukkelijk een beroep op. Daarnaast vinden we het ook belangrijk dat kinderen ervaren dat zij deel uitmaken van een grotere gemeenschap, waaraan zij deels actief deels passief een bijdrage leveren.

Kinderen moeten leren om verantwoordelijkheid te dragen voor zichzelf, de omgang met de ander, hun eigen leerproces, maar ook voor hun omgeving. Hierbij staan begrippen als samenwerking en zelfstandigheid centraal. Naast de verantwoordelijkheid die kinderen krijgen, moeten zij ook verantwoording afleggen voor wat ze doen. Kinderen verantwoorden en evalueren zelf het leerproces en het leerresultaat binnen de reguliere lestijd. De leerkracht dient zorg te dragen voor het creëren van een omgeving waarin kinderen zich op deze wijze kunnen ontplooien. De leerkracht speelt daarbij in toenemende mate de rol van procesbegeleider en toeschouwer.

Kinderen krijgen de vrijheid om binnen bepaalde grenzen hun eigen keuzes te maken. Deze vrijheid heeft zowel betrekking op de keuze mogelijkheid in een deel van de leerstof, als in de wijze waarop de leerstof verwerkt wordt.

De wijze waarop kinderen, ouders en leerkrachten met elkaar omgaan, is vastgelegd in de schoolgids en is in overleg met alle betrokkenen samengesteld.

4.4.3. Groepeeringsvormen

De basisgroepeeringsvorm is de groep waarin de kinderen op basis van hun leeftijd zijn geplaatst. Voor het schooljaar 2010-2011 kent De Sleutel 2 kleutergroepen, 1 groep 3, 1 groep 4, 1 groep 5 van 36, 1 groep 6, 1 grote groep 7 die - net als groep 5 - wordt bemand door 2 leerkrachten op de ochtenden en op de middagen door 1 leerkracht en een onderwijsassistent. Op de donderdag is dit een leerkracht en een onderwijsassistent. (Het zgn. maxiteam). Deze grote groepen hebben 2 lokalen tot hun beschikking. En tenslotte 1 groep 8.

Bij het verwerken van de leerstof kunnen de kinderen de volgende keuzes maken:

- al of niet in samenwerking met medeleerlingen,
- op een daarvoor gereserveerde werkplek in de school.
- met welke activiteit begin ik?

4.4.4. Werkvormen

De binnen het Daltononderwijs geldende drie principes, vrijheid (verantwoordelijkheid), zelfstandigheid en samenwerking, hebben invloed op de werkvormen die gehanteerd worden. Deels worden de werkvormen gehanteerd die door de methoden worden

aangeboden. Dit is vooral het geval bij de vakken die (gedeeltelijk) groepsgebonden worden aangeboden.

Bij het aanbieden en verwerken van de leerstof wordt vanaf groep 3 bijna dagelijks een structuur van Coöperatief Leren gebruikt. De kinderen zitten zoveel mogelijk in teams van 4. In de kleutergroepen spelen het kiesbord en takenbord een belangrijke rol.

Bij lesstof van de takenbrief hebben de leerlingen een bepaalde keuzevrijheid in:

- het tempo van leren en verwerken van de speel/leerstof;
- de volgorde van vakken en taken;
- de leerstrategie, toegepast op de leerstof;
- de werkplek;
- alleen of samen met een maatje te werken;
- het tijdstip waarop elke taak wordt opgepakt;
- de activiteiten, al of niet vakgebonden activiteiten (bijv. keuzewerk).

Een taak omvat meer leerstof dan het werk voor dat bepaalde moment en "voor de volgende keer" (leerstofplanning). Daardoor leert een leerling zich een oordeel te vormen over de stappen die hij moet zetten om de taak (dag of weektaak) tot een goed einde te brengen.

Bij het takenbord van de kleuters maken de kleuters hun keuze door een magneetje te plaatsen bij de gekozen activiteit(en). Als de taak gedaan is, is dat te zien aan het magneetje.

4.5. De rol van de leerkracht

Het Daltononderwijs van een school laat zich maar voor een deel vastleggen in afspraken. Het belangrijkste is en blijft altijd de persoon van de leerkracht. Deze heeft "Dalton tussen de oren zitten". Dat is een bepaalde houding ten opzichte van kinderen, hun ouders, de collega's en van het onderwijs. Een houding die zich erdoor kenmerkt dat je bijvoorbeeld kinderen geen oplossingen voorkauwt, dat je ze stimuleert zelf na te denken over problemen, dat je oog hebt voor werkvormen die samenwerking bevorderen, dat je hier en daar een stapje terug wilt doen om kinderen de gelegenheid te bieden om zelf verantwoordelijkheid te dragen.

De persoon van de leerkracht is het hart van het (Dalton)onderwijs. De leerkracht is zich bewust van het feit, dat hij/zij ook vaak toeschouwer is i.p.v. alleen maar leiding geven, waarbij we willen benadrukken, dat leiding geven regelmatig wél vereist is. Zeker in gevallen waar kinderen zich niet aan afspraken houden en anderen zich daardoor niet veilig/prettig voelen of bij kinderen die wat meer moeite hebben met de leerstof.

De leerkracht volgt de ontwikkeling van de kinderen, hij geeft richting aan het leerproces en is zich bewust van zijn deskundigheid en is in staat daarop te reflecteren.

4.6. Het team

Vanuit het Daltonperspectief gezien opereert een leerkracht per definitie niet solistisch. Hij/Zij functioneert in een team. Onderlinge samenwerking wordt nadrukkelijk gestimuleerd. Leerkrachten staan open voor collegiale consultatie. Dit is een gepland en jaarlijks terugkerend onderdeel op het jaarrooster.

Binnen het team inspireer je elkaar en ondersteun je elkaar. In bouw- en teambijeenkomsten wordt de ontwikkeling van het onderwijs vorm gegeven.

4.7. Kwaliteitszorg Dalton

Om het Daltongehalte te bewaken en te borgen:

- Komt Dalton regelmatig op de agenda van team-, bouwvergaderingen en van de MR;
- Is er een Dalton-coördinator (bij klassenbezoek wordt het formulier: Kijkwijzer voor krachtige leeromgeving gebruikt; zie bijlage) + klassenconsultatie (bijlage: Leerroute);
- Is er een Daltonwerkboek;
- Is er teamscholing;
- Is er de 5 jaarlijkse visitatie, waarbij aanbevelingen in een plan worden uitgezet;
- Wordt verwezen naar het Schoolplan.

4.8. De Sleutel in trefwoorden

Wij willen een goede Daltonschoon zijn. Dit kenmerkt zich door een doorgaande lijn wat betreft:

1. het pedagogisch klimaat a.d.h.v. 10 kernwoorden: samen - jezelf - eerlijkheid - respect - plezier - veiligheid - leren - vrijheid - groeien - vertrouwen;
2. het gebruik van dagkleuren;
3. het werken met taken;
4. het werken met keuzewerk binnen taakwerktijd;
5. het werken met uitgestelde aandacht;
6. samenwerking (zowel tijdens het taakwerk als daarbuiten);
7. permanente ontwikkelingsmogelijkheden voor alle kinderen en leerkrachten;
8. een samenwerkend team (leren van elkaar, opvattingen delen, intervisie);
9. eisen stellen aan elkaar en verantwoordelijkheid nemen / geven;
10. een open houding naar ouders;
11. coöperatief leren.

De hier genoemde onderwerpen zijn grotendeels uitgewerkt en beschreven in dit Daltonwerkboek.

Het uitgangspunt van permanente ontwikkeling betekent dat alles wat is vastgelegd, regelmatig onderwerp van bespreking is. Daltononderwijs is immers altijd in ontwikkeling.

Het pedagogisch klimaat krijgt ook aandacht tijdens de weekopening op de maandagochtend. Kinderen kunnen intekenen op een lijst om een activiteit ten tonele te brengen, zoals het voordragen van een gedicht, je kan je medaille of je diploma laten zien, je speelt wat op je muziekinstrument, je doet een dansje samen of alleen, je voert een toneelstukje op. De jarige kinderen worden in het zonnetje gezet.

Op deze manier leren kinderen elkaar kennen, naar elkaar te luisteren en elkaar te waarderen. "Zonder vrees" staan ook verlegen kinderen op het podium hun act te presenteren.

5. DALTON IN DE DAGELIJKSE PRAKTIJK VAN OBS DE SLEUTEL

5.1 Vrijheid in Verantwoordelijkheid

De kinderen hebben vanaf de kleutergroep een bepaalde vrijheid om te kiezen. Wanneer wil ik dat werkje gaan maken? Vandaag? Of liever morgen? Kan ook, maar het moet wel gedaan worden vóór een van te voren afgesproken dag/tijd.

Wil ik het alleen doen? Of samen met een ander? Prima. Maar het moet wel gedaan worden. En als je het samen doet ben je ook samen verantwoordelijk voor het gemaakte werk.

Dit begint zoals gezegd in de kleutergroep. Daarbij dienen de kinderen ook nog rekening te houden met bepaalde instructiemomenten, maar binnen de taakwerktijd zijn ze vrij om te kiezen, wanneer en met wie ze wat waar gaan doen. Aan die geboden vrijheid zijn duidelijke regels en afspraken gekoppeld.

5.2 Zelfstandigheid

Een belangrijke voorwaarde om goed Daltononderwijs te kunnen realiseren is dat kinderen leren om zelfstandig te werken. Natuurlijk is ook dit een leerproces en verwachten we van kinderen in de kleutergroep iets anders dan van kinderen in de bovenbouw. Overigens merken wij, dat kinderen in kleutergroepen al bijzonder goed zelfstandig kunnen werken!

Ons streven is dan ook, dit in de daarop volgende groepen verder uit te bouwen.

Zelfstandig werken betekent dat kinderen gedurende een vast gestelde periode zonder hulp van de leerkracht hun werk kunnen maken. Om dit op een goede manier te laten verlopen, is het noodzakelijk dat afspraken duidelijk zijn en dat aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. De kinderen komen zo tot zelfregulatie: ze zijn zich bewust van hun eigen mogelijkheden en begrijpen het doel van de leerstof.

De kinderen:

- kennen het doel van de groepsafspraken;
- kunnen en willen elkaar helpen zonder 'voor te zeggen' ;
- werken zelfstandig;
- weten waar ze de materialen kunnen vinden;
- lossen zelfstandig problemen op;
- plannen hun werk met behulp van keuzebord en taakformulier;
- gaan goed met het materiaal om;
- werken volgens het principe van uitgestelde aandacht;
- weten wat ze kunnen doen als de dag- of weektaak af is;
- kijken het gemaakte werk zonodig zelf na;
- verbeteren gemaakte fouten zelfstandig;
- zijn in staat te verwoorden wat hun problemen zijn;
- kunnen samenwerken.

De leerkracht:

- bereidt lessituaties voor waarin zelfstandig werken van kinderen het uitgangspunt is;
- heeft het klaslokaal zodanig ingericht dat het zelfstandig werken daardoor gestimuleerd wordt;
- leidt gesprekken waarin de bedoeling van zelfstandig werken verhelderd en geëvalueerd wordt;
- geeft duidelijke en gedifferentieerde taakinstructie;
- hanteert hulpmiddelen die het zelfstandig werken bevorderen: symbolen, keuzebord, het teken voor uitgestelde aandacht, (week)taakformulier.

Het materiaal is:

- overzichtelijk opgesteld, zoveel mogelijk in open kasten;
- goed bereikbaar voor de leerlingen;
- geschikt voor zelfstandig werken;
- in voldoende mate aanwezig.

De afspraken:

- zijn voor iedereen duidelijk;
- worden door de kinderen én de leerkracht als vanzelfsprekend beschouwd;
- geven de kinderen voldoende ruimte voor eigen initiatieven;
- geven de kinderen voldoende ruimte om zelfoplossend bezig te zijn;
- zorgen ervoor dat de leerlingen elkaars gedrag positief corrigeren;
- stimuleren tot zelfverantwoordelijk gedrag;
- de leerkracht is in staat om met pedagogisch inzicht de regels gedifferentieerd toe te passen.

Een mooi voorbeeld van zelfstandig werken is terug te vinden bij het **ZWALUW**-lezen.

ZWALUW staat voor **Z**elfstandig **W**erken bij het **A**anvankelijk **L**eesonderwijs met **U**iteenlopende **W**erkvormen. Met behulp van een leerstofpakketoverzicht pakken de leerlingen van groep 3 t/m 5 hun eigen materialen. Met de dagkleur geven zij aan wat ze wanneer gedaan hebben.

5.3 Samenwerken

Er is voor ons een duidelijk verschil tussen **samenwerken** (dit is samen aan een opdracht werken, waarbij van iedere deelnemer een zelfde mate van betrokkenheid, verantwoordelijkheid en inzet wordt verwacht, aangezien de samenwerking tot één gezamenlijk resultaat moet leiden) en **samen werken**.

Met 'samen werken' bedoelen we dat kinderen weliswaar individueel aan een opdracht werken, dat ze rekening met elkaar houden en elkaar helpen. Kort gezegd; Ze zitten bij elkaar en 'werken samen' en ieder dient met een eigen resultaat te komen.

Rekening houden met elkaar houdt in, dat je elkaar niet stoort of afleidt tijdens het werk, maar ook, dat je je verantwoordelijk voelt voor het welzijn van je medeleerlingen en voor de sfeer in de groep en de school als geheel. Pestgedrag hoort daar bijvoorbeeld niet bij, maar belangstelling voor een zieke klasgenoot en zorg voor een nette schoolomgeving wel.

Kinderen moeten het normaal vinden **dat je elkaar helpt**. Het is ook heel normaal dat je af en toe eens hulp **vraagt**. Iets vragen aan je (schouder)maatje is een vanzelfsprekendheid. Niet alle kinderen kunnen dit uit zichzelf. Dus moeten we hen dat leren.

Tijdens het zelfstandig werken zal de leerkracht zich terughoudend opstellen t.o.v. de gebeurtenissen in de groep. Op die basis is de leerkracht in staat hulp te bieden aan een deel van de leerlingen, bijv. bij de kleuters een andere activiteit in kleine kring.

Ook probleempjes in de sociale sfeer moeten de kinderen in eerste instantie proberen zelfstandig op te lossen of ze moeten hulp zoeken bij elkaar.

Wij vinden het van grote pedagogische waarde dat kinderen sociale vaardigheden opdoen. Op de takenbrief wordt soms een (sociale) Vaardigheid van de week vermeld.

Enkele voorbeelden: een compliment geven, aanmoedigen, beleefd oneens zijn, een ruzie (helpen) oplossen, wachten op je beurt. Het samenwerken is daarom van grote betekenis.

Op De Sleutel wordt in iedere groep regelmatig gewerkt met structuren uit de eerder genoemde teamscholing Coöperatief Leren, die het grootste deel van het team heeft gevolgd. Dit is een werkwijze waarbij kinderen leren 'samenwerken in een teamverband van 4 kinderen'. Ze leren van en met elkaar en leveren een gelijkwaardige bijdrage aan elkaars leerproces. In iedere groep wordt een aantal structuren regelmatig gehanteerd.

In de dagelijkse praktijk komt ook het 'samen leren' veelvuldig aan bod. Samenwerken als doel wordt niet of nauwelijks toegepast. Het is vooral een middel om van en met elkaar te leren.

Bijv. bij het RALFI-lezen vanaf groep 5, 6, 7 en 8 helpt een tutor. Dit is een oudere leerling of een leeftijdsgenoot met een hoger niveau. In groep 4 gebeurt dit door de leerkracht.

Samenwerken vindt op vele manieren plaats. We noemen:

- ***In de taak***

Op de takenbrief komen regelmatig samenwerkingsopdrachten voor. Tijdens het werken aan de basisstof vraagt een leerling hulp aan zijn schoudermaatje tijdens een periode van uitgestelde aandacht.

- ***In de instructielessen***

Taal-, reken- en andere methodes doen vaak suggesties voor samenwerkingsopdrachten. De leerkrachten nemen samenwerkingsopdrachten op in hun lesprogramma.

- ***Spelen en werken bij de kleuters***

Bijvoorbeeld in de bouwhoek, bij de zandtafel

- ***Binnen het bewegingsonderwijs***

Ook hier wordt gezocht naar werkvormen waarbij samenwerking nodig is. Veel sport- en spelvormen zijn hiervoor geschikt.

- ***Binnen de creatieve vakken***

Regelmatig worden er groepswerkstukken gemaakt.

Bij al deze werkvormen houdt de leerkracht regelmatig een korte nabespreking over het samenwerkingsproces.

<i>Daltonaspecten t.a.v. samenwerking</i>	
vrijheid	Verantwoordelijkheid nemen voor de fysieke en sociale omgeving. De vrijheid om hulp te zoeken en te geven.
zelfstandigheid	Zelfstandig hulp zoeken en hulp verlenen.
samenwerking	Samenwerken en samen werken

5.4 Dagkleuren

Iedere dag van de week wordt in de hele school aangegeven met een vaste kleur.

maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag	zaterdag	zondag
---------	---------	----------	-----------	---------	----------	--------

Deze kleuren structureren de week voor de kinderen, wat hen helpt om een planning te kunnen maken. De kleuren hangen in iedere groep aan de muur, zodat het kind steeds kan zien "waar in de week we zijn". Daarnaast worden de dagkleuren gebruikt bij de administratie door de kinderen op het takenblad. In alle groepen staat bij de kleuren ook de naam van de dag.

De kleuters

In de kleutergroepen wordt de dag van vandaag aangegeven middels een plaatje.

Groepen 3 t/m 8

Op het takenblad geven de kinderen met de dagkleur aan dat ze een bepaalde opdracht af hebben gekregen.

Voorals de taak meerdere dagen beslaat, geeft dit de leerkracht informatie over de leerstijl van het kind en biedt het de mogelijkheid om hem/haar hierbij te begeleiden.

Een kind dat in het begin weinig productief is en vervolgens alles op het laatste moment moet maken, moet geleerd worden dit beter te spreiden.

Kinderen die duidelijk te snel van start gaan en daarbij veel fouten maken, moeten worden geleerd dat de kwaliteit van het werk belangrijker is dan dat het snel af is.

In de hogere groepen worden de dagkleuren ook gebruikt om een planning op het taakblad te maken. De kinderen geven vooraf aan op welke dag ze bepaalde opdrachten denken te gaan doen.

De week wordt compleet gemaakt met de zaterdag en de zondag.

<i>Daltonaspecten t.a.v. 'dagkleuren'</i>	
vrijheid	verantwoordelijkheid nemen voor eigen planning.
zelfstandigheid	zelfstandig administreren.
samenwerking	nvt

5.5 Dagritmekaarten

De **dagkleuren** zorgen door de hele school heen voor een ordening van de week. Ze helpen de planning overzichtelijk in beeld te krijgen.

Daarnaast hanteren we in verschillende groepen aanvullende materialen om de kinderen steun te bieden bij het ordenen van tijd en hun bezigheden.

Dagritmekaarten

Kleuters:

Een hulpmiddel om de dag voor de jongste kinderen te ordenen zijn de dagritmekaarten.

Dit pakket bestaat uit een aantal kaarten met afbeeldingen die de verschillende activiteiten voorstellen die voor de bewuste dag gepland staan.

Deze activiteiten worden aan het begin van de dag op volgorde gehangen. Als een activiteit gedaan is, worden de kaarten omgedraaid. Het gebruik van het dagritmepakket brengt ordening en geeft de kinderen rust.

Groep 3 tot 8: In de groepen 3 t/m 8 wordt gewerkt met een dagoverzicht. Dit is een overzicht op een deel van het (white)bord, waarop de leerkracht de actuele indeling van de dag aangeeft. Onderdelen van de takenbrief en instructiemomenten worden hier aangegeven. Deze dagritmekaarten hebben in de groepen 4 t/m 8 dezelfde layout. In groep 3 worden picto's gebruikt.

Daltonaspecten	
vrijheid	De kinderen voelen zich medeverantwoordelijk voor het verloop van de dag. Het stimuleert het taakbesef.
zelfstandigheid	Het dagoverzicht is een middel om te leren plannen.
samenwerking	Bij het samen plannen van samenwerkingsopdrachten is het overzicht een welkom hulpmiddel.

5.6 Symbolen

Op verschillende plaatsen in de school worden symbolen in het kader van ons Daltononderwijs gebruikt:

- ❖ **Uitgestelde-aandacht-symbool:**
- ❖ **Een plastic klok om de inlooptijd mee aan gegeven**
- ❖ **Stilteteken**
- ❖ **Dobbelsteen op tafel (nog experimenteel)**
- ❖ **Verkeerslicht**
- ❖ **Dagritmekaart**
- ❖ **Pop t.b.v. zelfstandig werken (kleuters)**

Verkeerslichten t.b.v. uitgestelde aandacht: (Dop-groep stelt uniform gebruik voor.)

	Stoor een ander niet Iedereen werkt stil zoals je ziet De juf of meester legt uit Dit gaat het beste zonder geluid
	Zachtjes overleggen Geen antwoorden voorzeggen De juf of meester legt uit Dit gaat het beste met weinig geluid
	Het licht staat nu op groen Kan ik iets voor je doen? De juf of meester heeft nu weer tijd Misschien wil je een vraag kwijt

<i>Daltonaspecten</i>	
vrijheid	Symbolen verschaffen duidelijkheid, zowel voor de kinderen als de leerkrachten. Symbolen geven de mate van vrijheid aan.
zelfstandigheid	Kijkend (of luisteren) naar het symbool kan het kind zelfstandig beslissingen nemen, zonder dat iets aan de leerkracht hoeft te worden gevraagd.
samenwerking	Door de symbolen te respecteren, houdt het kind rekening met anderen.

5.7 De taak

Misschien is de taak (Zie bijlage) wel het bekendste element van het Daltononderwijs, een middel bij uitstek om "Dagelijks Dalton" in de praktijk te brengen. Er is in de school een opbouw in het omgaan met de taak.

Die opbouw betreft onder andere:

- aanbieding van de taak;
- de tijd die aan de taak besteed wordt en de periode die hij beslaat;
- de omvang van de taak;
- de onderdelen van de taak;
- de mate van planning;
- keuze maken om instructie te volgen;
- zelfregulatie.

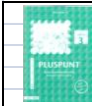

Aanbieding van de taak

Bij de kleuters wordt de taak aangegeven op het takenbord. In de kleutergroepen bespreken de kinderen samen met de leerkracht de activiteiten. De kinderen worden begeleid in hun keuze voor een activiteit. Op het takenbord is aan de lege plekken te zien welke activiteiten er nog vrij zijn. Met hun eigen symbool geven ze op dit bord aan wat ze hebben gekozen. Op het planbord kunnen zij aangeven welke activiteit ze gaan kiezen met een gekleurde magneet. Is de activiteit klaar dan maken ze dat zichtbaar met een andere kleur.

Groep 3

Op dit moment wordt er vanaf de herfstvakantie gewerkt met een takenbrief met picto's.

Als bijlage tref je een overzicht aan met alle takenbrieven.

	maandag		☺	☹	☹
	dinsdag		☺	☹	☹
	woensdag		☺	☹	☹
	donderdag		☺	☹	☹
	vrijdag		☺	☹	☹
	maandag		☺	☹	☹
	dinsdag		☺	☹	☹
	woensdag		☺	☹	☹
	donderdag		☺	☹	☹
	vrijdag		☺	☹	☹
	maandag		☺	☹	☹
	dinsdag		☺	☹	☹
	woensdag		☺	☹	☹
	donderdag		☺	☹	☹
	vrijdag		☺	☹	☹

In de andere groepen wordt het eerste kwartier van de ochtend gebruikt als inloopmoment. De kinderen plannen op hun takenbrief de activiteiten voor de dag of komende dagen en ze beginnen met een taak.

Taakperiode

Er is een opbouw van kleuters naar groep 8, waarbij eerst een aantal taakjes per week wordt gehanteerd; dit wordt uitgebouwd naar een halve weektaak en uiteindelijk een weektaak, waarbij kinderen ook verder mogen werken aan opdrachten die bij een andere dag staan. Uiteindelijk vervalt ook de dagindeling als hulpmiddel bij het maken van een planning en wordt de taakperiode regelmatig uitgebreid tot één week.

De taak voor de groepen 1 t/m 8 loopt van maandag t/m vrijdag.

De inhoud van de vakken in de taak

De basisvaardigheden: rekenen, taal, spelling, lezen staan altijd in de taak.

Extra werk en Keuzewerk zijn altijd een vast onderdeel van de basistaak. Zie verder bij "keuzewerk". Voor de bovenbouw is huiswerk ook een vast onderdeel. Kleuterbouw: creatieve, talige, rekenkundige opdrachten, speelhoek, ontwikkelingsmateriaal, differentiatieopdracht.

Omvang en inhoud van de taak

De taak lijkt in eerste instantie op een serie opdrachten die voor alle kinderen van de groep hetzelfde is. Er wordt wel degelijk maatwerk geleverd. Via markering op de takenbrief kan dit aangegeven zijn.

Voor het ene kind besluit de leerkracht de taak te verlichten en voor het andere kind besluit hij om onderdelen te vervangen door andere.

Voorals de niveaus in de bovenbouw steeds verder uiteen gaan lopen, wordt er steeds meer gebruik gemaakt van deze mogelijkheid.

In het omgaan met tempo- en niveauverschillen binnen de taak schuilt de competentie van de leerkracht.

Kinderen die naast het taakwerk extra leerstof aan kunnen, worden uitgedaagd meer werk te maken in de breedte.

Samenwerken in de taak

Samenwerken is één van de pijlers van het Daltononderwijs. In vele situaties wordt er samengewerkt.

Planning en notatie

Met het aspect **plannen** heeft een DOP-groep zich beziggehouden. Het volgende is afgesproken:

Het plannen van de takenbrief

De takenbrief neemt een belangrijke plaats in om te komen tot plannen, reflectie en verantwoordelijkheid. Deze aspecten zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Het uiteindelijke doel is een groter verantwoordelijkheidsgevoel bij de leerling.

Rekenen		ma 20 sept 10	Nr 5	plannen	gemaakt
ma	*	WB 6 OB 10		84	
		OB 12 - 13		86	
woe	*	LB 18-19		88	
		WB 7 OB 15		91	
vr	*	LB 20-21		93	
Taal					
ma		H2 les 1		84	
		H2 les 2 en 3		85	
woe		H2 les 4		87	
		H2 les 5 en 6		88	
vr		H2 les 7		90	
Spelling					
ma	*	H2 les 1 wb 6		71	
		Herh les 1 H2			
woe		H2 les 2 wb 7		72	
		Herh les 1 en 2 H2			
vr		H2 les 3 wb 8		73	

Plannen kan gezien worden als het overzien van een traject; het kind neemt verantwoordelijkheid voor een arbeidsonderdeel. ("Wat heb ik nodig voor een knutselwerkje".)

Ook reflectie (het achteraf overzien van het doorlopen proces) is een vitaal onderdeel voor plannen. Middels o.a. de takenbrief wordt aan deze aspecten gewerkt.

Deze takenbrief beslaat een week, van maandag tot en met vrijdag.

Op maandag wordt gestart met plannen.

Op de takenbrief vanaf groep 5 vermeldt het kind zijn doel voor deze week. In overleg met zijn team kunnen opties worden geïnventariseerd.

Aan de voorzijde vult het kind het doel voor deze week in en op de achterzijde is ruimte voor de evaluatie.

Op vrijdag eindigen we met een evaluatie van eigen werk met behulp van groepsgenoten en leerkracht. Vervolgens gaan de takenbrieven 2-wekelijks op woensdag mee naar huis.

Ouders ondertekenen de brieven, maken evt. opmerkingen en de brieven gaan weer mee naar school. De takenbrief vervult dus een rol in de communicatie tussen school en ouders.

Enkele richtlijnen:

- Voor plannen en evaluatie wordt een vaste tijd uitgetrokken.
- Plannen en evalueren als standaard woordgebruik van groep 1 tot en met 8
- Plannen betreft één dag (gr. 4-(5) tot meerdere dagen (gr. (5)-6(-7) tot de hele week (gr.(7)-8).
- Een takenbrief is een persoonlijke registratie, deze dient er verzorgd uit te zien.
- De volgorde waarin de taken gepland worden, gebeurt met een nummer in de dagkleur
- Om tot een verantwoorde planning te (kunnen) komen is het (zeker voor groep 7 en 8) noodzakelijk de benodigde (werk)boeken in te zien hoe omvangrijk de opdracht is.
- Door een i 9.30 bij een activiteit te zetten, weet de leerling wanneer er instructie is.
- Het vakje (gemaakt) - voor registratie als de leerling een taak heeft uitgevoerd - krijgt een zelfbeoordelend karakter door met de dagkleur in te voeren:
 - * groepen 3 en 4: met smiley's (voorgedrukt)
 - * groepen 5, 6, 7 en 8: met +, +/-, -

Rekenen		ma 20 sept 10	Nr 5	plannen	gemaakt
ma	* WB 6 OB 10			84	
	OB 12 - 13			86	
woe	* LB 18-19			88	
	WB 7 OB 15			91	
vr	* LB 20-21			93	
Taal					
ma	H2 les 1			84	
	H2 les 2 en 3			85	
woe	H2 les 4			87	
	H2 les 5 en 6			88	
vr	H2 les 7			90	
Spelling					
ma	* H2 les 1 wb 6			71	
	Herh les 1 H2				
woe	H2 les 2 wb 7			72	
	Herh les 1 en 2 H2				
vr	H2 les 3 wb 8			73	

Over deze week:

Mijn teamleden:

Ikzelf:

Opmerking leerkracht:

Opmerking ouder(s)/verzorger(s):

Naam: Groep 6 Nr. 5

Week: ma 20 sept t/m vr 24 sept 2010

Deze week ga ik werken aan:

Rekenen		ma 20 sept 10	Nr 5	plannen	gemaakt
ma	* WB 6 OB 10			84	
	OB 12 - 13			86	
woe	* LB 18-19			88	
	WB 7 OB 15			91	
vr	* LB 20-21			93	
Taal					
ma	H2 les 1			84	
	H2 les 2 en 3			85	
woe	H2 les 4			87	
	H2 les 5 en 6			88	
vr	H2 les 7			90	
Spelling					
ma	* H2 les 1 wb 6			71	
	Herh les 1 H2				
woe	H2 les 2 wb 7			72	
	Herh les 1 en 2 H2				
vr	H2 les 3 wb 8			73	

Voor leerkracht en kind moet zichtbaar zijn hoe ver hij/zij gevorderd is. Vanaf groep 5 plannen de kinderen hun (halve) weektaak. Ze bepalen vooraf wanneer ze wat zullen doen. Dit gebeurt tijdens het inloopkwartiertje.

Op het takenblad noteren de kinderen ook, welk **extrawerk** of **keuzewerk** ze willen gaan doen/ze hebben gedaan. Een aantal van deze activiteiten is reeds voorgedrukt en er is ruimte voor de kinderen een eigen idee in te vullen. In groep 3 wordt aangegeven of de leerlingen extra werk hebben gedaan.

Evaluatie en beoordeling

- **Evaluatie**

Het leren van de vaardigheden die het kind nodig heeft om goed met de taak om te kunnen gaan, gaat niet altijd vanzelf. Het is daarom nodig dat de leerkracht het proces van het taakwerken regelmatig met de kinderen bespreekt: *"Voor welke problemen kwam je te staan en hoe heb je ze opgelost?"*.

De leerkracht doet dit zowel groepsgewijs als individueel. Het gaat over thema's als planning, samenwerken, netheid, inzet, zelfstandig problemen oplossen, rekening houden met elkaar.

- **Beoordeling**

Het kind heeft ook recht op individuele feedback van de leerkracht.

In de kleutergroepen vindt dit plaats tijdens het spelen/werken of na de speel-/werkles. Vanaf groep 4 kan ook het kind zelf op de taak een beoordeling geven van zijn/haar eigen werk. De leerkracht meldt zijn bevindingen op de betreffende plek.

Vervolgens gaat de takenbrief - tweewekelijks op woensdag - mee naar huis, waarbij ouders nog wat kunnen aangeven.

De kinderen brengen de takenbrief weer ondertekend mee naar school, leggen deze in een bak en kruisen hun naam af. De takenbrief is dus ook een communicatiemiddel tussen school en thuis.

Lay-out

Er is voor gekozen om de takenbrief op een zodanige manier in te delen, dat er voor iedereen een duidelijke opbouw zichtbaar is. De indeling van het takenblad heeft voor groep 3 t/m 8 een herkenbare opbouw.

Voorbeelden van takenbladen zijn te vinden als bijlage.

Over deze week:			
Mijn teamleden:			
Ikzelf:			
Opmerking leerkracht:			
Opmerking ouder(s)/verzorger(s):			

De Daltonaspecten binnen de Taak zijn legio. We noemen:

<i>Daltonaspecten t.a.v. de taak</i>	
vrijheid	Vrijheid in de eigen planning en de uitvoering daarvan. Verantwoordelijkheid nemen voor de eigen gemaakte keuzes.
zelfstandigheid	Zelfstandig administreren. Kritisch het eigen werk evalueren.
samenwerking	Opdrachten in tweetallen of grotere groepen uitvoeren. Onderlinge hulp.

5.8 Borden kleutergroepen

In de kleutergroepen kennen we het kies- en het planbord. Op het kiesbord staat aangegeven uit welke hoeken er materialen gekozen kan worden. Het aantal hokjes daaronder geeft aan, hoeveel kinderen dit samen kunnen doen. Op het planbord staan de taakjes en het keuzewerk aangegeven. De kinderen geven hun keuze aan door een magneet (of meer) - in de dagkleur - te plaatsen in de 1^e kolom onder het nummer van de activiteit. Is de activiteit gedaan dan verhuist de magneet naar de 2^e kolom/

Kiesbord

	1	2	3	4
1. pepijn				
2. delano				
3. anne				
4. Zoë				
5. Ileyd				
6. danique				
7. symo				
8. wana				
9. dide				
10. tessal				
11. adri				
12. alexander				
13. emma				
14. jonn				
15. frederique				
16. aïscha				
17. janno				
18. max				
19. glenn				
20. iop				
21. peterne				

Planbord

Organisatie

Vanuit de kring mogen de kinderen kiezen.

Dit gebeurt aan de hand van het registratiesysteem van de leerkracht. Zij houdt bij welke taakjes zijn gedaan.

De taken

De soorten taken zijn heel divers. Bijvoorbeeld werken met ontwikkelingsmateriaal, creatieve opdrachten, of werken in een bepaalde hoek. Het aantal taken per week/per dag is nog een punt van overleg tussen groep 2 en 3.

Daltonaspecten t.a.v. takenbord kleutergroepen

vrijheid	Door het gebruik van het takenbord wordt de kleuter taakbesef geoefend. (Dit gebeurt in de kleutergroepen uiteraard ook op zeer veel andere manieren.) Het kind is er verantwoordelijk voor dat het zijn opdrachten af krijgt. Daarbij heeft het de vrijheid om een opdracht
----------	---

	vandaag of op een andere dag te doen.
zelfstandigheid	De keuze wordt in principe zelfstandig gemaakt, al zal het duidelijk zijn dat de leerkracht hierbij vaak nog een handje zal helpen. Het zelfstandig pakken, schoonmaken en opruimen van materialen is een belangrijk element van het werken in de kleutergroepen.
samenwerking	De leerkracht zoekt bewust naar samenwerkingsopdrachten. Daarnaast wordt er ook veel aandacht besteed aan het elkaar helpen en het delen van het materiaal.

5.9 (Zelf-)correctie

Kind of leerkracht

Wij hechten grote waarde aan het zelf corrigeren door de kinderen. Dit geldt zowel voor de opdrachten die binnen de taak worden gedaan als voor opdrachten daarbuiten.

Zelfcorrectie heeft een aantal voordelen:

1. Het kind krijgt meteen feedback op zijn werk. Hij hoeft niet te wachten tot hij het werk pas later terug krijgt van de leerkracht.
2. Het heeft een duidelijk leereffect, omdat het kind, als het een fout ontdekt, zich meteen zal afvragen hoe deze fout kon ontstaan.
3. Het geeft de kinderen hierdoor een beter inzicht in wat ze kunnen en bij welke zaken ze hulp moeten vragen van de leerkracht.

In de *kleutergroepen* is veel materiaal voorhanden dat zelfcorrigerend is. In de loop van *groep 3* mogen de kinderen bepaalde opdrachten al zelf corrigeren. Met name de rekenopdrachten lenen zich daar al snel voor. Naarmate de kinderen ouder worden is er steeds meer mogelijk.

In de *hogere groepen* wordt dit steeds meer uitgebreid. Het streven is, om de kinderen zo veel als mogelijk is en zo veel als zij aankunnen, zelf te laten corrigeren. De groepsleerkracht is degene die het beste kan inschatten welk werk in zijn groep er wel en welk er niet geschikt is om door de kinderen te laten nakijken.

Hierbij gelden de volgende afspraken:

1. Toetsen worden door de leerkracht nagekeken.
2. Regelmatig corrigeert de leerkracht het werk van alle kinderen om goed de vorderingen te kunnen bepalen.
3. De leerkracht neemt steekproeven om te kijken of het corrigeren goed is gebeurd en hij kijkt

- analyserend en diagnosticerend naar het gemaakte werk.
4. Ook hier wordt "op maat" gewerkt. Het ene kind geeft er blijk van al heel zelfstandig en goed te kunnen nakijken, terwijl de ander onzorgvuldig is of liever de antwoorden overschrijft. Dit laatste kind kan minder vrijheid aan en moet meer ondersteund en gecontroleerd worden.
 5. Ook andere correctievormen worden gebruikt, zoals nakijken in tweetallen, leerkracht en kind kijken ieder de helft na, klassikale correctie e.d.
 6. Heb je >3 fouten laat dan je werk meteen aan de leerkracht zien.

"Corrigeren moet je leren"

Zelf nakijken vraagt een bepaalde houding van de kinderen.

De kinderen moeten zich realiseren dat je je werk nakijkt om er iets van te leren en niet om zoveel mogelijk "krulletjes" in je schrift te hebben. Een kind moet weten dat deze tussenstapjes tijdens een oefenperiode belangrijk zijn in relatie tot de (eind)toets. Als leerkrachten moeten we ons realiseren dat we dit de kinderen moeten leren.

<i>Daltonaspecten t.a.v. correctie</i>	
vrijheid	Verantwoordelijkheid nemen voor de eigen manier van corrigeren. Hulp/uitleg vragen als je merkt dat er veel fouten zijn gemaakt.
zelfstandigheid	Zelfstandig nakijken.
samenwerking	Variaties: elkaar of samen corrigeren.

5.10 Keuzewerk, Inbreng leerlingen (leerlingenraad) en Meervoudige Intelligentie

Een DOP-groep verdiept zich hier nog in. Vrijheid-in-verantwoordelijkheid betekent, dat het kind de volgorde binnen de taak mag bepalen en dat het voor een deel zelf de inhoud van zijn /haar leren mag kiezen. Tijdens taakwerktijd is er ook altijd ruimte voor kinderen, om keuzewerk te doen (is namelijk een onderdeel van het taakwerk). Daarnaast is keuzewerk ook een vast item in het "rooster".

Extrawerk: dit zijn verdiepingsactiviteiten die sterk gerelateerd zijn aan de vakken: meer van hetzelfde in een ander jasje. Kinderen die klaar zijn met de basisstof beginnen hiermee. In deze kolom wordt ook extra oefenstof aangegeven voor groepen leerlingen. Deze activiteiten zijn dan gemarkeerd. Voorbeelden: Varia, Picolo, 10-kamp, domino's.

Keuzewerk is:

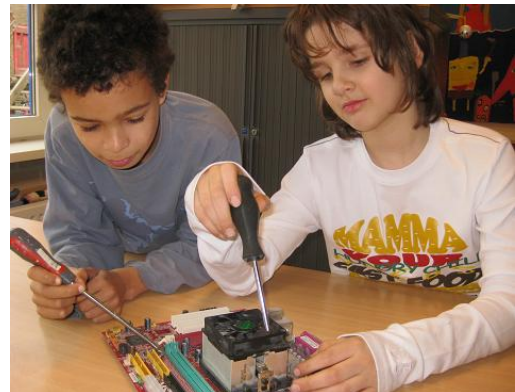
- een niet-vrijblijvende, **educatieve** activiteit;
de scheidslijn educatief - recreatief is niet altijd scherp te trekken
(ganzenborden kan als tel-activiteit heel educatief zijn in groep 3, maar niet

meer in groep 6, schaken daarentegen is in alle groepen een spel, waarbij kinderen logisch en strategisch leren denken);

- een **vast** onderdeel van het **taakwerk**, bijvoorbeeld omschreven als "werk 30 min. aan je keuzewerk";
- een activiteit die de kinderen zelf mogen kiezen, afhankelijk van hun belangstelling;
- ook binnen het keuzewerk wordt ernaar gestreefd kinderen te laten samenwerken.

Voorbeelden:

- Keuzewerkkaartjes uit het Praxisbulletin (15 thema's met elk 20 opdrachten);
- Keuzewerkkaartjes op basis van meervoudige intelligentie ; er is een begin gemaakt via De Werkwinkel;
- Techniekkarten;
- Een vreemde taal: Frans, Spaans, Italiaans, Duits, Russisch;
- Internet: webkwesties.

Organisatie

Er wordt gestreefd naar een ruim, gevarieerd en overzichtelijk aanbod van te gebruiken materialen. Dit is voortdurend in ontwikkeling.

Inbreng leerlingen

De groepsleerkracht peilt voortdurend bij de kinderen waar hun belangstelling ligt en wat zij als aanvulling op het keuzewerk willen hebben.

Als een kind iets als keuzewerk wil doen dat (nog) niet te vinden is, kan het dit zelf inbrengen.

<i>Daltonaspecten t.a.v. keuze werk</i>	
vrijheid	De kinderen hebben de vrijheid om zelf te kiezen wat ze willen leren. Hun keuze moeten ze ook waarmaken. Ze zijn verantwoordelijk voor de uitvoering.
zelfstandigheid	Het maken van de keuze wordt zelfstandig gemaakt, zonder dat de leerkracht zich daarin mengt. Ook de uitvoering gebeurt zelfstandig. Op verzoek van de leerling zal de leerkracht helpen en suggesties geven.
samenwerking	Sommige opdrachten worden samen gedaan. Bij andere bestaat de mogelijkheid om ze alleen (of samen) te doen.

Leerlingenraad:

Doelstellingen:

- *Betrokkenheid leerlingen bij de school*
- *Burgerschap*
- *Vergroten van verantwoordelijkheid bij de school*
- *Medezeggenschap*

Vanaf groep 5 worden een jongen en een meisje gekozen voor de leerlingenraad. Voor de verkiezing hebben zij zich gepresenteerd aan de groep waarom er op hen gestemd moet worden. Volgens een rooster zijn er jaarlijks klassenvergaderingen en bijeenkomsten van de leerlingenraad. **Klassenzaken** worden in de klas besproken tijdens de **klassenvergadering**, punten voor de leerlingenraad, **schoolpunten** dus, worden als agendapunt voor de **leerlingenraad** aangeleverd. De leerlingenraad vergadert onder toezicht van een leerkracht, maakt zelf de agenda en de notulen. De notulen komen in de Nieuwsbrief en vervolgens op de website. In elke groep staat een box waar ideeën, wensen, opmerkingen van de groep in kunnen. Bij bijzondere gelegenheden wordt zo veel mogelijk de hulp van de leerlingenraad ingeroepen: bijvoorbeeld bij de ontvangst van Sinterklaas, visitatiecommissie, inspectie e.d.

Leerlingenraad

In de Nieuwsbrief van juni 2010 bent u geïnformeerd over de oprichting van de leerlingenraad. Inmiddels is deze raad geïnstalleerd en hebben zij in juni hun eerste vergadering gehad.

De leden stellen zich kort aan u voor. Ook treft u in deze Nieuwsbrief de eerste notulen aan. De agendapunten zijn aangedragen door alle groepen. Dit schooljaar zijn er 6 bijeenkomsten van de leerlingenraad gepland. Een week er voor is in iedere groep de klassenvergadering. Gerrit Dijkerman, daltoncoördinator.

Hallo, ik ben Liselot uit groep 5.
 Ik werd gekozen omdat ik hele goeie ideeën had,
 want ik had een huisdier in de klas
 en van het gravel een voetbalveld
 en speeltoestellen
 en een klassen voetbal en volleybal en een basketbal en nog meer
 en daardoor zit ik er in.

Hallo, ik ben Friso uit groep 5.
 Ik vind het heel belangrijk dat er ook kinderen mee mogen beslissen over deze school,
 want het is een daltonschool.
 Ik heb leuke ideeën voor de school zoals gras op het gravelveld zodat je je knieën minder snel beschadigt.
 Dat was het.

Hallo, ik ben Max uit groep 6.
 Ik wou in de leerlingenraad omdat ik leuke ideeën had.
 Een idee was om andere boeken op school te zetten.
 En een ander idee was om goaltjes op het gravelveld te zetten.

Hallo, ik ben Noa uit groep 6.
Ik wilde in de leerlingenraad omdat ik het leuk vind om dingen te bespreken.
Ik vind het ook leuk voor alle kinderen van de school nieuwe dingen te plaatsen zoals boeken en spellingen voor op het schoolplein.
We hebben een vergadering gehad en daar hebben we allemaal gepraat over dingen die kinderen wel willen op het schoolplein en ook binnen in de klassen.
En we hebben ook een notitie gemaakt.
Om leerlingenraad te worden moest ik een presentatie doen en als meisje werd ik uitgekozen uit groep 6.

Hallo, ik ben Eva uit groep 7,
Ik vind het leuk in de leerlingenraad, omdat ik de kinderen uit mijn klas en van de school kan helpen.
Ik vind het leuk om met andere kinderen iets te bespreken.
De kinderen uit mijn klas bedenken hele goede ideeën die ik kan vertellen.

Hallo ik ben Tymo uit groep 7,
Ik zit in de leerlingenraad omdat ik een paar goeie ideeën heb.
Bijvoorbeeld nieuw drinken bij de overblijf of nieuwe opdrachten voor de werkwinkel.
De eerste vergadering was al heel leuk.

Hallo, ik ben Adriaan uit groep 8.
Ik zit in de leerlingenraad. Met de verkiezingen had ik gewonnen want ik zei, ik wil in de leerlingenraad en daarom mogen jullie op mij stemmen je kunt me Vertrouwen en bijna al je plannen komen uit.
De eerste vergadering was vorig jaar en er zijn goeie en leuke plannen uit gekomen
Zoals goaltjes op het gravelveld, glijbaan, skelters enz.

Hallo, ik ben Cilla uit gr. 8
Mij leek het leuk om in de leerlingenraad te komen.
Want het leek me leuk om mee te verzinnen en te helpen.
Het leek me ook wel grappig.
Tijdens de eerste vergadering hebben we taken verdeeld.

Meervoudige intelligentie

Mensen zijn in staat om op verschillende manieren problemen op te lossen door gebruik te maken van een combinatie van verschillende intelligenties. De intelligenties kunnen ontwikkeld worden. Je sterke kant verder ontwikkelen noemt Kagan "matchen". De minder sterke gebieden ontwikkelen wordt "stretchen" genoemd. In onderstaande matrix vindt men de indeling (door Howard Gardner) van de 8 intelligenties met een typering. Met de beschikking over deze typeringen van de verschillende intelligenties is het gemakkelijker om de leerstijlen van kinderen te herkennen.

Symbool + kleur van de kaartjes	Houdt van	Is goed in	Leert het beste door
Verbaal/linguïstisch Woord 	Lezen, schrijven en vertellen van verhalen	Het onthouden van namen en data	Praten, luisteren en het zien van tekst
Logisch/mathematisch Getal	Experimenten, zoekt graag dingen uit en	Logisch redeneren en het oplossen van	Rubriceren en het werken met

 	werkt graag met voorbeelden en relaties	problemen	abstracte voorbeelden
Visueel/ruimtelijk Beeld 	Tekenen, bouwen, ontwerpen, dagdromen en kijken naar plaatjes en films	Het zich voorstellen, oplossen van puzzels en het lezen van kaarten en schema's	Visualiseren, het maken van schema's, geheugensteuntjes
Muzikaal/ritmisch Muziek 	Zingen, luisteren naar muziek en muziek maken	Herinneren van melodieën, ritmes en kan omgaan met tijd	Er ritmes en er muziek bij betrekken
Lichamelijk/kinesthetisch Lichaam 	Aanraken bij het praten, bewegen en het gebruik van lichaamstaal	Sport, dansen en acteren	"leerwandelingen", de verbinding tussen de ruimte en het opdoen van kennis
Naturalistisch Natuur 	Deel zijn van de leefomgeving, het weer en aardrijkskunde	Categoriseren, rubriceren en het organiseren van activiteiten	De context achterhalen en dingen in hun natuurlijk verband zien
Interpersoonlijk Mensen 	Praten met anderen, het erbij, heeft veel vrienden	Het leiden van groepjes en het begrijpen van anderen	Vergelijken, het leggen van relaties en het bevragen van anderen
Intrapersoonlijk Zelf 	Alleen werken en vooral aandacht besteden aan eigen interesses	Instinctmatig handelen, zelfevaluatie, eigen doelen nastreven	Alleen werken aan individuele opdrachten

Er zijn dus meerdere manieren van intelligent zijn en die meervoudigheid van bekwaamheden moet daarom ruimere aandacht krijgen bij het samenstellen van taken en bij het geven van instructie. In een aantal groepen wordt hier mee geëxperimenteerd. Over de naamgeving wordt nog nagedacht.

Enkele voorbeelden van opdrachtkaartjes zoals die bij Keuzewerk gebruikt worden.

Woord	Getal	Beeld	Muziek
Bedenk een menu voor de hele dag,	Hoeveel verschillende figuren kun je maken met 5	Ontwerp eens een speelgoed waar jij	Bij welke muziek kun jij het beste je huiswerk

dus met ontbijt, lunch en diner. Zorg voor gezonde voeding.	vierkanten? Tenminste 1 zijde met een andere raken.	zelf graag mee zou willen spelen.	maken? Waarom?
Lichaam Bedenk een dans om de kinderen van groep 4 de "tafel van 6" te leren.	Natuur Maak een lijst van zoogdieren. Zet ze in een volgorde van ongevaarlijk tot zeer gevaarlijk.	Mensen Vriendschap is.... Bedenk 7 manieren om deze zin af te maken.	Zelf Schrijf eens 25 dingen op waar jij om moet lachen.

De materialen worden opgeborgen in overzichtelijke kasten met als naam:

De Werkwinkel

5.11 Uitgestelde aandacht

Met uitgestelde aandacht bedoelen we een periode dat de leerkracht -maar ook een medeleerling- niet meteen beschikbaar is voor vragen en 'problemen' (uitdagingen).

De twee belangrijkste redenen om te werken met uitgestelde aandacht zijn:

1. Het biedt de leerkracht de gelegenheid om ongestoord met individuele of met kleine groepjes kinderen te werken.
2. Kinderen leren in deze periode zelfstandig probleempjes op te lossen en zijn op zichzelf of op elkaar aangewezen voor onderlinge hulp.

Belangrijk is, dat het kind oplossingen zoekt waarbij anderen zo weinig mogelijk gestoord worden.

Kinderen werken zelfstandig.

Dat betekent o.a. dat materialen die de kinderen nodig hebben voor hen beschikbaar zijn en dat zij de vrijheid hebben om eigen oplossingen te bedenken.

Regelmatig evalueert de leerkracht na afloop van de periode van zelfstandig werken kort met de kinderen hoe het is gegaan. Wij gebruiken het verkeerslicht voor uitgestelde aandacht.

<i>Daltonaspecten t.a.v. uitgestelde aandacht</i>	
vrijheid	De vrijheid om zelf oplossingen te bedenken voor gerezen problemen. Tevens de verantwoordelijkheid voor de gevolgen daarvan. De vrijheid om hulp te zoeken en te geven.
zelfstandigheid	De hulp van de leerkracht wordt pas gegeven als niet het kind, maar de leerkracht daartoe het initiatief neemt..
samenwerking	Oplossingen door middel van samenwerken worden gestimuleerd.

5.12 Materialen

De inrichting van de klassen is zo, dat de kinderen alle materialen die zij nodig hebben, zelfstandig kunnen **pakken**, eventueel weer **schoonmaken**, en **opruimen**.

Vooraf in de kleutergroepen ligt er een zware nadruk op het aanleren van deze vorm van zelfstandigheid. In de **daarop volgende groepen** wordt dit voortgezet. Materialen als potloden, papier, puntenslijper, boeken en scharen hebben ze in hun eigen vak of in een teambox of kunnen ze eenvoudig zelf ophalen.

Bij het zelf pakken van wat je nodig hebt, geldt een uitzondering voor zaken die mogelijk gevaar opleveren (bijv. snijmachine), of die relatief duur zijn (bijv. bepaalde creatieve materialen) of waarvan er maar weinig beschikbaar zijn (computers). Zonder begeleiding gaan kinderen niet naar de magazijnen.

<i>Daltonaspecten</i>	
Vrijheid	De vrijheid om zonder te vragen materialen te gebruiken die nodig zijn.
Zelfstandigheid	Zelf bepalen wat nodig is en dat zelf halen.
Samenwerking	Ook een ander moet de spullen weer gebruiken, dus laat het schoon achter, maak niet alles op en overleg over het gebruik van schaarse spullen. Samen delen van het materiaal.

5.13 Werkplekken

De kinderen hebben een zekere vrijheid in het kiezen van een werkplek in de school. Doordat er met een taak wordt gewerkt, zijn kinderen in het klaslokaal vaak gelijktijdig bezig met verschillende opdrachten.

Hier werken kinderen samen, daar krijgt een groepje extra uitleg van de leerkracht en weer ergens anders maakt iemand een creatieve opdracht in het kader van keuzewerk.

In een Daltonschool zal een kind (moeten) wennen aan een zekere "werk-ruis", maar het mag ook kiezen voor een rustige werkplek, de zgn. stilwerkplek. Dit is bijv. de nis tegenover groep 8.

Vorbereiding in de kleutergroepen

Daar is het werken in steeds verschillende hoeken vanzelfsprekend. Sommige hoeken bevinden zich in maar andere ook buiten het lokaal (timmerhoek / zandtafel).

Door kinderen er aan te wennen ook in de gang te werken, waar ook anderen langs komen en zitten te werken, worden de kinderen voorbereid op het latere zelfstandig werken in ruimtes waar de leerkracht niet steeds aanwezig is.

In de groepen 3 t/m 8 verlaten kinderen tijdens taak- en extra werk en keuzewerk de klas en gaan in een andere ruimte zitten (samen)werken. Deze werkplekken zijn stilwerkplekken of samenwerkplekken gedurende de taakuren.

Belangrijkste werkafspraken

De belangrijkste werkafspraken die overal in de school geldt, of je nu in het lokaal zit te werken of ergens anders, luidt: "**Handel zo, dat niemand er last van heeft**".

<i>Daltonaspecten t.a.v. werkplekken</i>	
Vrijheid	De vrijheid om zelf de werkplek te bepalen. De verantwoordelijkheid om zijn werk te maken en dus om een gunstige werkplek te kiezen, ligt in principe bij het kind.
Zelfstandigheid	Bij het maken van deze keuze moet het kind aanvankelijk met de leerkracht overleggen, maar uiteindelijk maakt het deze keuze zelfstandig.
Samenwerking	In het "je mag elkaar niet storen" is één van de belangrijkste aspecten van het samenwerken samengevat.

6. INFORMATIE EN RAPPORTAGE

Dat onze school een Daltonschool is dragen we uit naar ouders en kinderen. Voor de **algemene informatie** zullen we onder andere gebruik maken van de volgende fenomenen:

- informatieavonden voor de ouders in september;
- voorlichting aan aspirant-ouders;
- de schoolgids;
- het schoolplan;
- dit Daltonwerkboek;
- schoolkrant;

- de nieuwsbrieven;
- website.

De vaardigheden die kinderen op een daltonschool dienen te ontwikkelen, worden ook gerapporteerd aan de **ouders** van de **individuele kinderen**:

- tijdens de oudergesprekken;
- in het (Dalton)rapport van de kinderen.

Het is ook belangrijk om de kinderen regelmatig te herinneren aan het hoe, maar ook het waarom van de werkwijze op onze school. Het meest geëigende moment hiervoor is het **begin van het schooljaar**, maar daarnaast brengt de groepsleerkracht **voortdurend**, bijvoorbeeld tijdens de evaluatie van het taakwerk, de Daltonprincipes onder de aandacht van de kinderen.

Tijdens de evaluatie over het Daltongehalte van de school is binnen het team het Dalton 9-veld gebruikt. De 3 principes zijn beschreven bij de aspecten organisatie, didactiek en pedagogiek. Via dit 9-veld is onderzocht of de 3 Daltonaspecten op het terrein van: organisatie, didactiek en pedagogiek voldoende uitgewerkt zijn.

	<i>Zelfstandigheid</i>	<i>Vrijheid/ Verantwoordelijkheid</i>	<i>Samenwerking</i>
--	------------------------	---	---------------------

Mangement van het onderwijs

Organisatie	Klassenmanagement Administratie Registratie Observeren Evaluatie/controle Leerlingvolgsysteem Planning/afspraken	Keuzemogelijkheden Administratie Rapportage Afspraken maken Groeperingsvormen Delegeren aan leerl.	Keuzemogelijkheden Communicatie Wanneer, wie wat beschikbaar Delegeren Persoonsgerichte benadering
--------------------	--	---	--

Gedifferentieerd onderwijs

Didactiek	(Tussen)doelen Eigen leerroute Leerlingbegeleiding Evaluatie Planning/organisatie Stimuleren ontdekkend leren	Eigen initiatieven benutten Eigen leerroute Differentiatie Minimumdoelen Variatie in werkvormen Stimuleren ontdekkend leren	Leerroutes Verschillen onderkennen Leerlijn voor samenwerken
------------------	--	--	--

Pedagogisch klimaat

Pedagogiek	Houdingsaspecten bespreken In verantwoordelijkheid geven In volgen in ontwikkeling Hulp vragen/geven Initiatief nemen	Keuzevrijheid in leerroute Richten op groei van persoonlijke mogelijkheden Veiligheid creëren	Verschillen onderkennen Leren samenwerken Omgaan met conflicten Leren onderhandelen
-------------------	---	---	--

7. VERDERE ONTWIKKELINGEN 4-JARENPLAN DALTON

Naar aanleiding van:

- plan van aanpak met betrekking tot uitwerking aanbevelingen uit het visitatieverslag van de visitatiecommissie NDV 2004;
- plan van aanpak vanuit de verschillende DOP-groepen. (DOP=Dalton Ontwikkel Plan)

Onderwerp	Doelen
<i>Dalton 2008 - 2012</i>	Optimaliseren Daltononderwijs o.a. : scholing voltallige onderwijsteam, gedifferentieerde instructie, komen tot differentiatie in de taak, uitbreiding coöperatieve werkvormen, controle zelfcorrectie en collegiale consultatie met behulp van de daltonkijkwijzers (zie bijlage). Beter borgen van het Daltonproces
<i>Resultaat</i>	Differentiatie, ook in de taak. Zelfcorrectie is bevorderd. Coöperatief leren is duidelijk toegenomen. Zelfstandig werken en vrijheid hebben nog meer inhoud gekregen. Verantwoordelijkheid van de leerling t.a.v. de taak is duidelijk toegenomen Door middel van regelmatige evaluatie is de borging verzekerd.
<i>Beleidsterreinen</i>	Onderwijsbeleid, personeelsbeleid, organisatiebeleid, zorgbeleid, PR en Daltonbeleid
<i>Verantwoordelijk en deelverantwoordelijk</i>	Directie, Ib-er, leerkrachten, MR en daltoncoördinator.

Activiteitenplan 2008-2012

Doelstelling	Project	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	
	Inschatting haalbaarheid:	90 %	80 %	80 %	90 %	
Onderwijsbeleid	Dalton	<ul style="list-style-type: none"> - Bevorderen zelfcorrectie van de leerling. - Introduceren van meer coöperatieve werkvormen. - nascholing van de leerkracht t.a.v. Daltononderwijs -Komen tot aanbevelingen vanuit DOP: w.o.vreedzame school, plannen, extra en keuzewerk, takenbrief - Kijkwijzers bij de (collegiale) consultatie gebruiken voor instructie, samenwerken, zelfstandig werken. - Communicatie naar ouders via de nieuwsbrief - Differentiatie is waarneembaar bij de instructie, in de taak - Deelname Daltoncoördinator aan netwerk DON. - Deelname Nationale Daltondag -Deelname van de coördinator aan intervisiegroep 	<ul style="list-style-type: none"> - Planning in de taak optimaliseren. - nascholing van de leerkracht t.a.v. Daltononderwijs. - structureel invoeren van de collegiale consultatie - evaluatie en aanbevelingen aanpakken n.a.v. de visitatiecommissie Dalton. Dalton wordt vast agendapunt in de TV (evaluatie). Daltonvisitatie in de groep door directie - Regelmatige evaluatie van Dalton tijdens de TV - Deelname van de coördinator aan het netwerk van DON. - Coöp. werkvormen Implementeren. - Communicatie naar ouders via de nieuwsbrief. -Deelname van de coördinator aan intervisiegroep - afname kijkwijzer Dalton bij lkr. en leerlingen en ouders i.v.m. visitatie Acties n.a.v. DOP's 	<ul style="list-style-type: none"> - Individuele nascholing Dalton - evaluatie en inventarisatie zelf- corrigerend materiaal. - evalueren en bijstellen Daltonbeleid. - Deelname Daltoncoördinatienetwerk DON. - Coaching en collegiale consultatie - Evalueren van de samenwerking, differentiatie, zelfcorrectie en ver- antwoordelijkheid tijdens een studiebijeenkomst. - Dalton agendapunt van de TV - intervisie naar ander scholen bekijken. - communicatie naar ouders via de nieuwsbrief - Daltonvisitatie in de groep door de directie aan de hand van de kijkwijzer. Acties n.a.v. DOP's 	<ul style="list-style-type: none"> - evalueren en bijstellen activiteitenplan Dalton. - afname kijkwijzer Dalton bij lkr. en leerlingen. - eventuele nascholing voor Daltononderwijs. - Dalton agendapunt in de TV - Intervisie naar andere scholen. - Coaching en collegiale consultaties. - communicatie naar ouders via de nieuwsbrief. Acties n.a.v. DOP's - Opstellen vierjarenplan Dalton (2011-2015) 	Acties n.a.v. DOP's

Begrote kosten Dalton activiteiten 2009-2010

Planning in de taak optimaliseren.	
Structureel invoeren van de collegiale consultatie	
Kopieerkosten en lunch i.v.m. visitatie	€ 200
Dalton wordt vast agendapunt in de TV	
Daltonvisitatie in de groep door directie	
Regelmatige evaluatie van Dalton tijdens de TV	
Coöp. werkvormen implementeren.	€ 100
Kijkwijzers bij de (collegiale) consultatie gebruiken	
Acties n.a.v. DOP's	
Start aanbevelingen aanpakken n.a.v. de visitatiecommissie	
Communicatie naar ouders via de nieuwsbrief en schoolkrant	
Vervolg aanbevelingen aanpakken n.a.v. de visitatiecommissie .	
Deelname Dalton- coördinator(en) aan netwerk DON → Lidmaatschap DON	2x € 55,00
Deelname Nationale Daltondag	€ 70 p.p.
Deelname van de coördinator aan intervisiegroep.	

Dalton-Activiteitenplan 2010-2011

sept 10 t/m dec 10	☒	jan'11 t/m maart '11	☒	april '11 t/m juni '11	☒
Planning in de taak optimaliseren. Verdere ontwikkeling in groep 1 en 2 A1*	☐	Daltonvisitatie in de groep door directie met kijkwijzer	☐	Deelname Dalton-coördinator(en) aan netwerk DON.	☐
Regelmatige evaluatie van Dalton tijdens de TV	☐	Regelmatige evaluatie van Dalton tijdens de TV	☐	Deelname Nationale Daltondag	☐
Structureel invoeren van de collegiale consultatie adhv kijkwijzer*. Planning maken in jaarrooster	☐	Deelname van de coördinator(en) aan het netwerk van DON.	☐	Regelmatige evaluatie van Dalton tijdens de TV	☐
Planning bijeenkomsten leerlingenraad A2*	☒	Coöp. Werkvormen onderhouden en borgen	☐	Communicatie naar ouders via de nieuwsbrief, schoolkrant, website	☐
Deelname Dalton-coördinator(en) en directie aan netwerk DON.	☒	Acties n.a.v. DOP's Plannen Zelfstandig werken	☐	Kijkwijzers bij de (collegiale) consultatie gebruiken	☐
Coöp. Werkvormen* onderhouden en borgen (Minimum aantal structuren in de groep)	☐	Communicatie naar ouders via de nieuwsbrief, schoolkrant, website	☐	Acties n.a.v. DOP's Takenbrief taakbeleid	☐
Acties n.a.v. DOP's * Mediatorschap werkwinkel	☐	Evaluatie leerlingenraad	☐	Coöp. Werkvormen onderhouden en borgen	☐
Besluit over looptijd taak: A6* Ma-vr of do-woe	☒	Takenbrief mee naar huis. A7*	☐	Afronden aanbevelingen	☐
Communicatie naar ouders via de nieuwsbrief, schoolkrant, website	☒	Betere afstemming binnen school over afspraken: gebruik verkeerslicht, looptijd takenbrief, plannen in groep 1 t/m 8. A8 Hier scholing* opzetten	☐	Evaluatie leerlingenraad	☐
Invoeren van dagritme kaarten* in hele school A5*	☐			Takenbrief mee naar huis. A7*	☐
Takenbrief mee naar huis. A7*	☒			Betere afstemming binnen school over afspraken: gebruik verkeerslicht, looptijd takenbrief, plannen in groep 1 t/m 8. A8 Hier scholing* opzetten	☐
Betere afstemming binnen school over afspraken: gebruik verkeerslicht, looptijd takenbrief, plannen in groep 1 t/m 8. A8 Hier scholing* opzetten	☐				

*A1=aanbeveling 1 enz

*A1: groep 2 : de kinderen kiezen hun taak voor de volgende dag op het takenbord door een magneet met de dagkleur te plaatsen bij de taak die ze gaan doen. Als de kinderen klaar zijn met de taak hangen ze het magneetje in de kolom "AF". Groep 1 begint hiermee in januari .

*A2: Er is op het jaarrooster een overzicht van de bijeenkomsten. Leidinggevende begeleidt of faciliteert een collega. Er is een budget.
Notulen van de leerlingenraad komen in de Nieuwsbrief (en dus) op de site

*A5: Voorstel: m.i.v. nieuwe schooljaar hiermee starten (format is aanwezig; op zelfde kleur)

*A6: Voorstel: m.i.v. nieuwe schooljaar loopt de week van ma t/m vr

*A7: Voorstel: 1 x per 2 wk op woensdag.

*DOP's: 2 DOP's komen in een kwartaal op de agenda om te evalueren; dit inroosteren zodat men zich kan voor bereiden

*Coöp werkvormen: aangeven op TV welke vormen aan bod geweest. Evt. korte presentatie. In alle groepen hangt een overzicht met een minimum aan werkvormen.
Vaste plek.
Worden uitgedeeld.

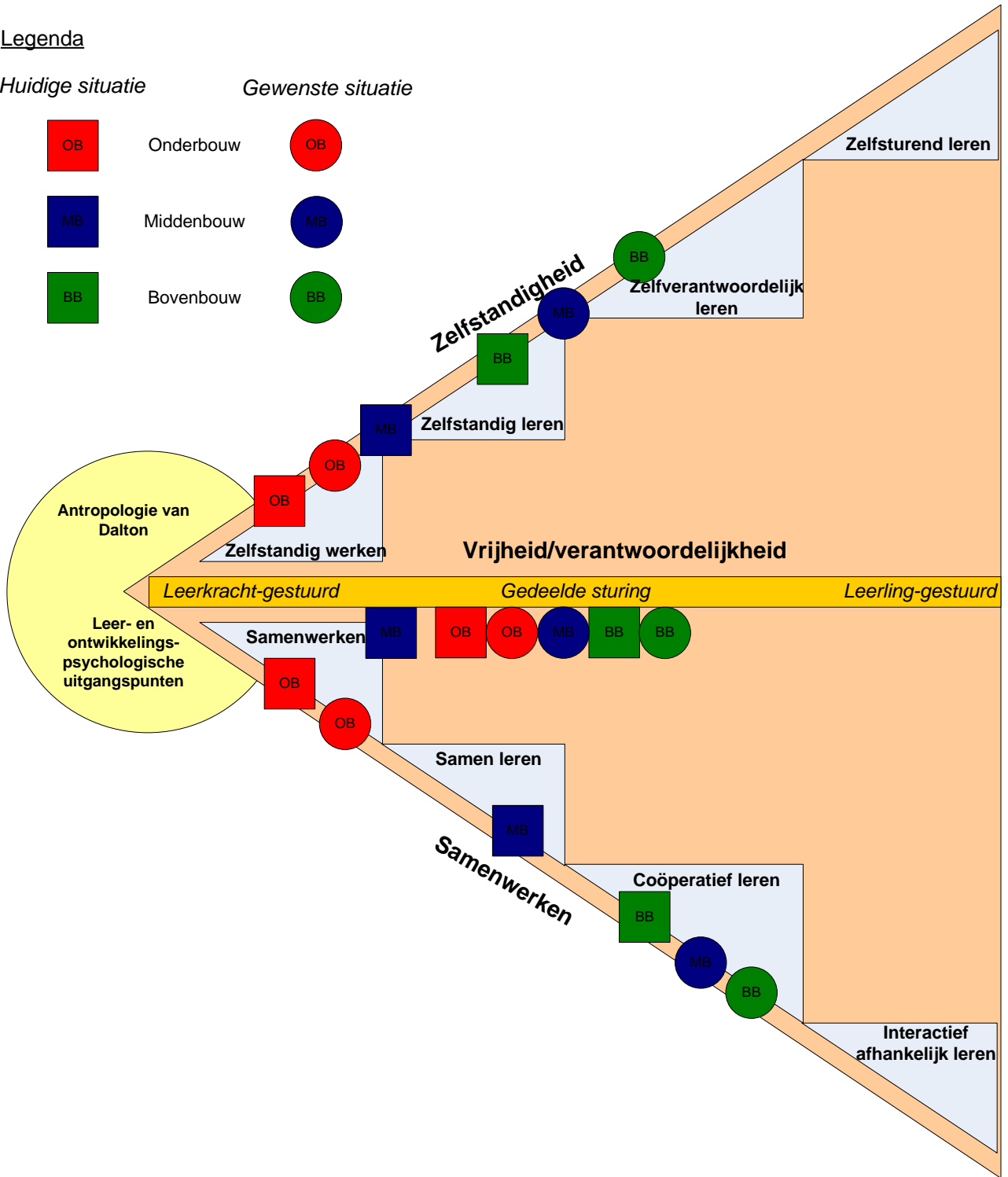
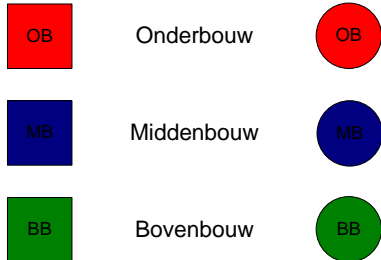
*Scholing: aan de hand van stellingen komen tot eenduidigheid in "klassencultuur". Wat willen we/welke kant gaan we op? Zoeken naar gemeenschappelijkheid.

Ontwikkelingslijnen binnen Dalton

Legenda

Huidige situatie

Gewenste situatie

Bron: Saxion Hogeschool IJsselland (Bewerkt door GD)

Bijlagen

Bakkerskamp 4, 7433 EL Schalkhaar
 tel.: 0570-621511 fax: 0570-624673
 e-mail: info@obs-desleutel.nl
 www.obs-desleutel.nl

Kijkwijzer

Bij een krachtige leeromgeving ligt de nadruk op het uitdagende aspect van het leren: actieve betrokkenheid, interactief leren, zelf initiatief nemen en je verantwoordelijk voelen voor je eigen ontwikkeling: zelfregulatie. Dat een veilig pedagogisch klimaat een absolute voorwaarde is om voorgaande te realiseren hoeft geen betoog. In onderstaande tabel is een aantal activiteiten en gedragingen opgenomen die belangrijk zijn voor het creëren van een krachtige omgeving. Daarin zitten zowel elementen gericht op competentie/ relatie/autonomie als ook elementen van interactiviteit.

		A	B	C
1	Leraren bespreken geregeld met de leerlingen of de taken/het opgegeven werk uitdagen tot leren (leren reflecteren).			
2	Leraren organiseren een moment waarop leerlingen hun werk aan elkaar presenteren/ tentoonstellen.			
3	Leerlingen worden door de leraren gevraagd naar hun waardering voor de lesmaterialen en leraren stemmen zo mogelijk nieuwe materialen af op de behoeften van leerlingen.			
4	Leraren zorgen voor een krachtige leeromgeving d.m.v.: <ul style="list-style-type: none"> • gevarieerde (hulp) materialen; • gevarieerde computersoftware; • leesboeken; • open leercentrum; • werkhoeken. 			
5	Leerlingen gaan zelfstandig - na de basisopdrachten- verder met extra -en/of keuzeopdrachten (verdieping,verrijking), al dan niet gestuurd door de leraar.			
6	Leerlingen maken in het leerproces zelf keuzes t.a.v. : <ul style="list-style-type: none"> • de volgorde van verwerken; • de inhoud van de leerstof; • de vorm (schrift/computer/presentatie/verslag). 			
7	Leerlingen kijken hun eigen werk na en administreren dat.			
8	Groepsopdrachten (anders dan klassikaal) behoren tot de dagelijkse (normale) gang van zaken.			
9	Coöperatief leren door leerlingen bij de verwerking van de opdrachten is een normale gang van zaken.			
10	Leerlingen kunnen suggesties, vragen en kritiek kenbaar maken.			
11	Leerlingen worden betrokken bij het oplossen van knelpunten en problemen.			
12	Leerlingen worden gemotiveerd om het beste uit zichzelf te halen.			
13	Leerkrachten hanteren een doelmatige instructie.			
14	Leerlingen zijn betrokken bij het beoordelen van het eigen werk.			
15	Leerlingen kunnen vertellen waarom ze hun tijd zelf mogen indelen.			
16	Leerlingen zijn in staat om te gaan met uitgestelde aandacht.			
17	Leerkrachten stimuleren het samenwerken tussen leerlingen.			
18	In de taakopdrachten wordt rekening gehouden met verschillen tussen leerlingen.			
19				
20				

Aspecten die je mist kun je toevoegen.
 Deze lijst is te gebruiken als kijkwijzer bij consultaties en bij zelfreflectie.
 Vul in:
 A= dat gebeurt, het is waarneembaar; dat doe ik/ dat gebeurt
 B= dat gebeurt niet, het is niet waarneembaar; dat doe ik (nog) niet
 C= dat doe ik niet en ik zie er het nut ook niet van in
 Succes. Gerrit (daltoncoördinator) Deze versie is er ook digitaal.

Conclusies:

Bakkerskamp 4, 7433 EL Schalkhaar
 tel.: 0570-621511 fax: 0570-624673
 e-mail: info@obs-desleutel.nl
 www.obs-desleutel.nl

Leerroute (SMART) t/m(geef hier tijdpad aan) **van:**
(Wat wil je leren?)
 (naam).....

Daltonprincipe: (vrijheid/samenwerking. Verantwoordelijkheid/ zelfstandigheid)	
Organisatorisch/ didactisch/ pedagogisch	
Doel leerkrachtniveau:	Aan het einde van deze leerroute heb ik / kan ik ...
Acties: Wat ga ik doen? Hoe ga ik het doen?	
Wanneer ga ik het doen? Hoe vaak?	
Wat heb ik er voor nodig?	
Wat moet ik regelen?	
Hoe houd ik het bij?	
Hoe wordt geëvalueerd?	
Met welk resultaat ben ik tevreden?	
Opmerkingen:	

S = specifiek **M** = meetbaar **A** = acceptabel **R** = realistisch **T** = tijdgebonden
 Wil je een gesprek over deze leerroute of heb je vragen, graag contact.
 Succes. Gerrit(daltoncoördinator)

Voorbeeld takenbrief Groep 3

	maandag						maandag				
	dinsdag						dinsdag				
	woensdag						woensdag				
	donderdag						donderdag				
	vrijdag						vrijdag				
	maandag						maandag				
	dinsdag						dinsdag				
	woensdag						woensdag				
	donderdag						donderdag				
	vrijdag						vrijdag				
	maandag						maandag				
	dinsdag						dinsdag				
	woensdag						woensdag				
	donderdag						donderdag				
	vrijdag						vrijdag				
	maandag						maandag				
	dinsdag						dinsdag				
	woensdag						woensdag				
	donderdag						donderdag				
	vrijdag						vrijdag				
	maandag						maandag				
	dinsdag						dinsdag				
	woensdag						woensdag				
	donderdag						donderdag				
	vrijdag						vrijdag				
	maandag						maandag				
	dinsdag						dinsdag				
	woensdag						woensdag				
	donderdag						donderdag				
	vrijdag						vrijdag				
	maandag						maandag				
	dinsdag						dinsdag				
	woensdag						woensdag				
	donderdag						donderdag				
	vrijdag						vrijdag				

Bakkerskamp 4, 7433 EL, Schalkhaar
 tel: 0570-621511 fax: 0570-624673
 e-mail: info@obs-desleutel.nl
 www.obs-desleutel.nl

naam: _____ nr. 1

groep: 3

van: 4 oktober - 8 oktober

Voorbeeld takenbrief Groep 6

Rekenen		ma 20 sept 10	Nr 5	plannen	gemaakt
ma	*	WB 6 OB 10		84	
		OB 12 - 13		86	
woe	*	LB 18-19		88	
		WB 7 OB 15		91	
vr	*	LB 20-21		93	
Taal					
ma		H2 les 1		84	
		H2 les 2 en 3		85	
woe		H2 les 4		87	
		H2 les 5 en 6		88	
vr		H2 les 7		90	
Spelling					
ma	*	H2 les 1 wb 6		71	
		Herh les 1 H2			
woe		H2 les 2 wb 7		72	
		Herh les 1 en 2 H2			
vr		H2 les 3 wb 8		73	
Aardrijkskunde					
ma		H2 les 3			
do		H2 les 4			
Geschiedenis					
woe		H1 les 3			
Biologie					
di		H1 toets			
Schrijven					
ma	do	biz 8 en 9			
Begrijpend lezen					
vr		Nieuwsbegrip			
Verkeer					
do		Krant 2e deel			

* = dit onderdeel mag je vooruit maken

Computer					
		Hoofdwerk			
		SP Taal/WW			
		SP Tafels			
		Geobas			
		B-100			
		Taalbank			
Extra werk. 1 onderdeel is verplicht.					
		Routeboekje 5x			
Rekentopper in schrift Extra 2 sommen					
Taaltopper in schrift Extra (2 lesjes)					
		Spelwerk 5x			
Woordenschat 1x blz in schrift Extra					
		Pico rekenen 2x			
		Varia woordenschat			
		10-kamp 3x			
		Pico taal			
		Beeldwoordenboek			
		Van Dale junior op pc 2x			
		Paletti 2x			
		Domino 3x			
WB Rek blz 5...					

Overige **					
		BLOON			
		Ralfi			
Keuze					
		Keuzewerkkaartjes of Werkwinkel 30 min.			
		Webkwestie 30 min (deze week)			

** Markeer wat voor jou geldt.
*** Vul hier iets voor eigen idee in.

Over deze week:

Mijn teamleden:

Ikzelf:

Opmerking leerkracht:

Opmerking ouder(s)/verzorger(s):

Naam:	Groep 6	Nr. 5
Week: ma 20 sept t/m vr 24 sept 2010		

Deze week ga ik werken aan:

Voorbeeld takenbrief Groep 8

Rekenen		plannen	gemaakt	Computer		plannen	gemaakt
*	redactiesommen 3, nakijk donderdag	25		*	taalbank		
*	oranje verbeteren	30		*	hoodwerk		
	geel 12+ 13 (toets 2)			*	woensdag, opdracht meneer		
*	kop.bl 2+3	30		*	donderdag, opdracht meneer		
	Geel 15 (2+3) <i>samen met juf</i>						
Taal				Extra werk. 1 onderdeel is verplicht.			
	20+21(s)			Routeboekje 5x **			
*	rood 23 (woordenboek) samen met juf	30		Taaltopper in schrift Extra (2 lesjes)			
	rood 25(s)						
*	oranje 16 (enkelv.+ meerv.)	30					
CO	rood 18						
Spelling				Spreekbeurt: Jom (maandag)			
	woorden uit pakket 2 doornemen						
*	blz.6.	25		HUISWERK			
*	blz.7	35		ww-stencil tegenwoordige tijd			
*	kop.bl. 7+8	35		cito extra taak 3 + 28/29 nakijk vrijdag			
Aardrijkskunde				DEZE WEEK:			
	Toets dinsdag			Maandag: leerlingenraad			
CO	hfd.7. samenvatting hele hoofdstuk			Dinsdag: toets aardrijkskunde hfd.1.			
CITO				Donderdag: toets topo+ info avond			
*	taak 3 samen met juf nakijken, dinsdag	45		Overige			
Biologie				BLOON			
	magnetisme, samen met juf			ma	di	wo	do
Schrijven				Ralfi			
				ma	di	wo	do
Begrijpend lezen				Keuze			
				Kaarten werkwinkel			
Staatsinrichting				Wiskunde			
				Pluskaarten taal			
Engels				pluskaarten rekenen			
	puppet fantasy			** Markeer wat voor jou geldt.			
Co= samenwerkingsopdracht				*** Vul hier iets voor eigen idee in.			
* = dit onderdeel mag je vooruit maken							

Over deze week:							
Mijn teamleden:							
				Naam:..... Groep 8 nr.5.			
				week: 20 september t/m 24 september			
Ikzelf:				Deze week ga ik werken aan:			
Opmerking leerkracht:							
Opmerking ouder(s)/verzorger(s):							

Bakkerskamp 4, 7433 EL Schalkhaar
tel.: 0570-621511 fax: 0570-624673
e-mail: info@obs-desleutel.nl
www.obs-desleutel.nl

Op **11 dec. 2008** is het Daltonwerkboek aangeboden aan de Medezeggenschapsraad.

School: obs De Sleutel.....

Adres: Bakkerskamp 4.....

Postcode/Plaats: 7433 EL Schalkhaar.....

Verklaring:

De Medezeggenschapsraad van bovengenoemde school heeft het Daltonwerkboek voor de schooljaren

2008 - 2012

gelezen.

Namens de Medezeggenschapsraad:

..... Plaats

..... Datum

Handtekening:

.....

..... Naam

..... Functie